

Enhed
Familier

Sagsbehandler
Lars Thøgersen/Brian
Gresell Nørgaard

Sagsnr.
2015 - 6747

Doknr.
634253

Dato
20-11-2018

Samlenotat vedrørende den sag inden for Børne- og Socialministeriets ansvarsområde, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 6. og 7. december 2018.

Dagsordenspunkt 20: Forslag til Rådets forordning om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar, og om internationale banebortførelser (omarbejdning)

- *Generel indstilling*

KOM (2016) 411 endelig*

* Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

20. Forslag til Rådets forordning om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar, og om internationale barnebortførelser (omarbejdning)

KOM(2016) 411 endelig.¹

Revideret notat. Ændringer markeret med streg i margenen.

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet.

1. Resumé

Det forventes, at formandsskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) vil anmode Rådet godkende hovedlinjerne i formandskabets forslag til omarbejdning af Bruxelles II a-forordningen.

Kommissionen fremsatte den 30. juni 2016 forslag til en forordning om ændring af Bruxelles II a-forordningen, der indeholder regler om behandlingen af grænseoverskridende sager om forældreansvar, herunder børnebortførelser, samt om separation og skilsmisse. Forslaget har til formål yderligere at forenkle og effektivisere behandlingen af grænseoverskridende sager om forældreansvar ved at fjerne de resterende hindringer for afgørelses frie bevægelighed og at sikre barnets bedste ved at forenkle og forbedre behandlingen af disse sager. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, vil vedtagelsen af forslaget ikke have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Danmark er grundlæggende positiv over for initiativet.

Man agter fra dansk side at tage udfaldet af Rådets drøftelser til efterretning.

2. Baggrund

Den 30. juni 2016 fremsatte Kommissionen forslag til Rådets forordning om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar, og om internationale børnebortførelser (omarbejdning), (KOM (2016) 411 endelig) (herefter den omarbejdede Bruxelles II a-forordning).

Forslaget, som er modtaget i dansk oversættelse den 5. juli 2016, er fremsat under henvisning til TEUF artikel 81, stk. 3. Forslaget er dermed omfattet af retsforbeholdet. Forslaget skal vedtages enstemmigt af Rådet efter høring af Europa-Parlamentet.

Forslaget er en omarbejdning (ændring) af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (herefter Bruxelles II a-forordningen), der er omfattet af Danmarks retsforbehold.

I relation til ægteskabssager (separation, skilsmisse m.v.) og sager om forældreansvar (forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, internationale børnebortførelser, anbringelse af et barn uden for hjemmet m.v.) indeholder Bruxelles II a-forordningen regler om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, fri proces og administrativt samarbejde.

Kommissionen udsendte i april 2014 en rapport om, hvordan forordningen fungerer. På grundlag af denne rapport og den offentlige høring over den har

¹ Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Kommissionen fremsat nærværende forslag til omarbejdning af Bruxelles II a-forordningen.

I bemærkningerne til forslaget har Kommissionen anført, at rapporten og høringssvarene viser, at forordningen samlet set fungerer godt, men at der på nogle punkter er behov for forbedringer, navnlig i relation til forordningens bestemmelser om forældreansvar.

Forslaget til omarbejdning af forordningen vedrører navnlig følgende om forældreansvar:

- Høring af børn.
- Effektivisering af fuldbyrdelsen af afgørelser fra andre medlemsstater om forældreansvar, herunder gennem afskaffelse af eksekvatur (dvs. afskaffelse af prøvelse af om en udenlandsk afgørelse opfylder betingelserne for fuldbyrdelse).
- Forenkling af behandlingen af sager om tilbagegivelse af bortførte børn.
- Klarere regler om anbringelse af et barn i en anden medlemsstat.

Det Europæiske og Sociale Udvalg har i sin udtalelse af 26. januar 2017 generelt tilsluttet sig forslaget. I den forbindelse har udvalget anbefalet, at forslaget også skal indeholde regler, der regulerer situationer, hvor den ene forælder ikke kommer fra EU. Udvalget har endvidere anbefalet, at det præciseres i forslaget, om nye former for ægteskab og skilsmisse skal være omfattet af forordningen, og henviser i den forbindelse til artikel 21 i den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, hvorefter forskelsbehandling på grund af f.eks. seksuel orientering er forbudt.

Det danske retsforbehold

Ifølge artikel 1 i Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til Lissabon-traktaten, deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF tredje del, afsnit V, der bl.a. omfatter artikel 81. Efter protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forslaget til Bruxelles II a-forordningen (omarbejdet), og forordningen vil ikke være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

3. Indhold

3.1. Formål

Forslaget har til formål yderligere at forenkle og effektivisere behandlingen af grænseoverskridende sager om forældreansvar.

3.2. Indhold

3.2.1. Forældreansvar

3.2.1.1. Kompetence m.v.

Forslaget indeholder ikke nævneværdige indholdsmæssige ændringer af forordningens regler om international kompetence og om sagsanlæg m.v. (kapitel II, afdeling 2 og 3).

Der foreslås dog indsat en ny bestemmelse (artikel 20), hvorefter myndighederne skal sikre, at et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, får en reel og faktisk mulighed for at udtrykke disse synspunkter under sagen. Myndigheden tillægger barnets synspunkter passende vægt i

overensstemmelse med barnets alder og modenhed og dokumenterer sine overvejelser i afgørelsen.

I forhold til det fremsatte forslag foreslår formandskabet navnlig, at det præciseres, at det overlades til national ret at fastlægge, hvordan et barn skal høres, og at det konkret skal vurderes, om barnet skal høres.

3.2.1.2. Børnebortførelse

Reglerne om behandlingen af grænseoverskridende sager om tilbagegivelse af bortførte børn foreslås indsat i et nyt kapitel i forordningen (kapitel III).

Den gældende ordning, hvorefter sager om børnebortførelse mellem medlemsstaterne som udgangspunkt behandles efter Haagerbørnebortførelseskonventionen (Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser, se pkt. 6.1.), foreslås opretholdt. Konventionen har til formål at sikre umiddelbar tilbagegivelse af børn, som er ulovligt bortført til eller tilbageholdt i en kontraherende stat, hvis barnet indtil bortførelsen eller tilbageholdelsen boede i en anden kontraherende stat.

Forordningen indeholder supplerende regler om behandlingen af sager efter konventionen, og disse regler foreslås udbygget.

Der foreslås bl.a., at medlemsstaterne skal sikre, at kompetencen til at behandle sager om børnebortførelser koncentrerer hos et begrænset antal retter. Samtidig foreslås det, at retten hurtigst muligt undersøger, om parterne vil deltage i mægling med henblik på, til barnets bedste, at nå frem til en acceptabel løsning, dog forudsat at dette ikke forsinker sagen unødigt.

Det foreslås videre præciseret, at barnet i børnebortførelsessager får mulighed for at udtrykke sine synspunkter i overensstemmelse med den foreslåede nye bestemmelse i artikel 20 (se pkt. 3.2.1.1.).

Endvidere foreslås det, at en afgørelse om tilbagegivelse kun skal kunne appelleres én gang, og at retten skal kunne erklære en afgørelse om tilbagegivelse af barnet foreløbigt eksigibel uanset en eventuel appel.

Hvis afgørelsen ikke bliver fuldbyrdet inden for seks uge, skal retten underrette den anmodende centralmyndighed i domsstaten eller ansøgeren herom og redegøre for årsagerne hertil.

Endelig bemærkes, at de foreslåede ændringer af forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser (se pkt. 3.2.1.3.) ligeledes vil finde anvendelse på afgørelser om tilbagegivelse af bortførte børn.

I forhold til det fremsatte forslag foreslår formandskabet navnlig, at appelbegrænsningen udgår, og at der sættes yderligere fokus på forligsmægling.

3.2.1.3. Anerkendelse og fuldbyrdelse

3.2.1.3.1. Anerkendelse

Forslaget indeholder ikke nævneværdige indholdsmæssige ændringer af forordningens bestemmelser om anerkendelse af afgørelser, der er truffet i andre medlemsstater (kapitel IV, afdeling 1).

3.2.1.3.2. Fuldbyrdelse

3.2.1.3.2.1. Generelle fuldbyrdelsesregler

Det foreslås, at en afgørelse om forældreansvar, som er eksigibel i den medlemsstat, hvor den er truffet, skal kunne fuldbyrdes i en anden

medlemsstat, uden at der kræves en erklæring om eksigibilitet. Afgørelsen skal fuldbyrdes på samme betingelser som en afgørelse truffet i fuldbyrdelsesstaten (artikel 30 og 31). Med dette forslag afskaffes den gældende eksekvaturordning, og dermed fjernes de resterende hindringer for afgørelser frie bevægelighed inden for forordningens anvendelsesområde. Som led i afskaffelsen af eksekvatur fremgår det af artikel 34, at der skal fremlægges den attest, der er nævnt i artikel 53 (se pkt. 3.2.1.3.2.4.).

En anmodning om fuldbyrdelse skal efter artikel 32 og 33 indgives til den ret, der i henhold til lovgivningen i fuldbyrdelsesstaten har kompetence til at træffe afgørelse om fuldbyrdelse. Retten træffer alle fornødne foranstaltninger for at sikre, at afgørelsen fuldbyrdes, herunder træffer de konkrete foranstaltninger for fuldbyrdelsen, der skal anvendes, og foretager de tilpasninger af afgørelsen, der måtte være nødvendige for fuldbyrdelsen. På dette stadie af sagen prøves grundene til afslag på anerkendelse eller fuldbyrdelse af afgørelsen ikke, medmindre der indgives en anmodning herom.

Hvis afgørelsen ikke bliver fuldbyrdet inden for seks uger fra det tidspunkt, hvor fuldbyrdelsesprocedurerne blev indledt, skal retten i fuldbyrdelsesstaten underrette den anmodende centralmyndighed i domsstaten eller ansøgeren herom og redegøre for årsagerne hertil.

Når en afgørelse truffet i en anden medlemsstat begæres fuldbyrdet, foreslås det i artikel 35, at en attest herom forkyndes for den person, mod hvem fuldbyrdelsen begæres, inden den første fuldbyrdelsesforanstaltning gennemføres. Attesten ledsages af afgørelsen, hvis den ikke allerede er forkyndt for den pågældende. Den person, mod hvem fuldbyrdelsen begæres, kan i nogle situationer anmode om at få afgørelsen oversat. I så fald er sikrende foranstaltninger de eneste fuldbyrdelsesforanstaltninger, der må anvendes, indtil oversættelsen foreligger.

Det foreslås i artikel 36, at retten i fuldbyrdelsesstaten kan udsætte fuldbyrdelsesprocedurerne, hvis fuldbyrdelsen af afgørelsen er suspenderet i domsstaten. Endvidere kan retten udsætte fuldbyrdelsesprocedurerne, i tilfælde hvor fuldbyrdelsen grundet midlertidige omstændigheder såsom alvorlig sygdom hos barnet vil bringe barnets bedste i alvorlig fare. Fuldbyrdelsen genoptages ved forhindringens ophør.

Formandskabet foreslår, at den ret, der træffer afgørelse om forældreansvar, herunder om tilbagegivelse af et bortført barn, skal udstede en attest, der indeholder oplysninger om rettens behandling af sagen, herunder om forkyndelse for modparten, om der er tale om en udeblivelsesdom, om kontradiktion og om høring af barnet. Inden fuldbyrdelse i en anden medlemsstat af afgørelsen skal attesten forkyndes for den part, som fuldbyrdelsen rettes mod. Denne part kan anmode den ret, der har udstedt attesten om at berigtige den, hvis den indholdsmæssigt er forkert. Attesten skal fremlægges for den fuldbyrdende myndighed til brug for behandlingen af fuldbyrdelsessagen.

Videre foreslås det præciseret, at en afgørelse om forældreansvar kan nægtes anerkendt og fuldbyrdet, hvis afgørelsen blev truffet uden høring af barnet efter den foreslåede bestemmelse herom, jf. punkt 3.2.1.1, hvis barnet havde den fornødne modenhed til at udtale sig, men at dette ikke gælder, når der foreligger særlige omstændigheder, herunder i hastende sager.

Samtidig foreslås det, at fuldbyrdelse bl.a. kan suspenderes, hvis den pågældende afgørelse er blevet appelleret, eller der fremsættes indsigelser mod fuldbyrdelsen eller mod attesten om den pågældende afgørelse.

Fuldbyrdelsesreglerne foreslås videre præciseret således, at fuldbyrdelse også kan suspenderes, hvis barnet på grund af fuldbyrdelsen udsættes for risiko for

at lide fysisk og psykisk overlast, og der er tale om en midlertidig situation, der skyldes forandrede forhold. I så fald skal mulighederne for at gennemføre samværet undersøges. Viser det sig, at der er tale om en længerevarende tilstand, kan fuldbyrdelsen afslås.

Det foreslås også, at myndighederne i fuldbyrdelsesstaten kan træffe afgørelse om samvær under behandlingen af fuldbyrdelsessagen.

Endelig foreslås der tydeligere regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af bl.a. aftaler om forældreansvar, der er godkendt eller registreret af en offentlig myndighed.

3.2.1.3.2.2. Nægtelse af anerkendelse

Forslaget indeholder kun redaktionelle ændringer af forordningens bestemmelser om nægtelse af anerkendelse af afgørelser i ægteskabsager og forældreansvarssager, der er truffet i andre medlemsstater (artikel 37 og 38).

3.2.1.3.2.3. Afslag på fuldbyrdelse

I artikel 40 foreslås det, at fuldbyrdelsen af en afgørelse efter anmodning afslås af de grunde til ikke-ankendelse, der er nævnt i artikel 38, stk. 1, (nugældende artikel 23). Efter denne bestemmelse kan en afgørelse om forældreansvar ikke anerkendes, hvis anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste, hvis en person gør gældende, at afgørelsen krænker vedkommendes forældreansvar, og afgørelsen er truffet, uden at vedkommende har haft mulighed for at blive hørt, eller hvis sagsøgte er dømt som udebleven, og det indledende processkrift i sagen ikke er blevet forkyndt for den pågældende i så god tid og på en sådan måde, at denne har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre det fastslås, at vedkommende utvetydigt har accepteret afgørelsen. Afgørelsen anerkendes endvidere i visse situationer ikke, hvis den er uforenelig med en senere afgørelse.

De tre første grunde til ikke-ankendelse finder ikke anvendelse på afgørelser om samvær eller tilbagegivelse af bortførte børn.

Det foreslås, at fuldbyrdelsen af en afgørelse endvidere efter anmodning kan afslås, hvis fuldbyrdelsen af afgørelsen, hvis omstændighederne har ændret sig, siden afgørelsen blev truffet, klart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i fuldbyrdelsesstaten, hvis barnet, som har tilstrækkelig alder og modenhedsgrad, nu modsætter sig fuldbyrdelse i et sådant omfang, at fuldbyrdelsen klart strider mod barnets bedste, eller hvis andre omstændigheder har ændret sig i et sådant omfang, siden afgørelsen blev truffet, at fuldbyrdelsen klart strider mod barnets bedste.

Hvis fuldbyrdelse afslås under henvisning til, at barnet modsætter sig det, træffer de kompetente myndigheder i fuldbyrdelsesstaten, før fuldbyrdelsen afslås, de nødvendige foranstaltninger for at få barnet til at samarbejde og sikre, at fuldbyrdelsen sker i overensstemmelse med barnets bedste.

Andre begrundelser for afslag på fuldbyrdelse kan ikke påberåbes.

Det foreslås i artikel 44 og 45, at en afgørelse om afslag på fuldbyrdelse kan appelleres af begge parter. Den afgørelse, der træffes i appelsagen, kan kun anfægtes ved de retter og med de foranstaltninger, som hver medlemsstat har meddelt Kommissionen.

Bestemmelsen i artikel 46 om udsættelse af en sag foreslås i forældreansvarssager suppleret med en bestemmelse, hvorefter en sag også

kan udsættes, hvis der verserer sager med henblik på en ny eller ændret afgørelse om samme emne i den medlemsstat, der efter forordningen har kompetence til at pådømme sagens realitet.

3.2.1.3.2.4. Supplerende fuldbyrdelsesregler

I artikel 49 foreslås det, at forordningens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældreansvar generelt finder tilsvarende anvendelse på afgørelser truffet i en medlemsstat, ifølge hvilke et barn skal tilbagegives til en anden medlemsstat i henhold til Haagerbørnebortførelseskonventionen, og som skal fuldbyrdes i en anden medlemsstat end den, hvor afgørelserne blev truffet.

Det foreslås i artikel 53, at den attest, som efter den gældende bestemmelse i artikel 39 skal udstedes af afgørelsesmyndigheden ved fuldbyrdelse uden eksekvatur af samværsafgørelser, jf. den gældende artikel 41, skal anvendes ved fuldbyrdelse uden eksekvatur af alle forældreansvarsafgørelser. Attesten udstedes kun, hvis følgende er opfyldt:

- I tilfælde hvor en person er dømt som udebleven: hvis det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument er blevet forkyndt for den pågældende i så god tid og på en sådan måde, at denne har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller, såfremt disse betingelser ikke har været opfyldt i forbindelse med forkyndelsen, det ikke desto mindre fastslås, at vedkommende utvetydigt har accepteret afgørelsen.
- Alle berørte parter har haft mulighed for at blive hørt.
- Barnet har haft mulighed for at blive hørt, medmindre en høring er fundet uhensigtsmæssig under hensyntagen til barnets alder eller modenhedsgrad.

Den del af den nugældende bestemmelse, der vedrører høring af barnet, foreslås ændret sådan, at attesten kun må udstedes, hvis barnet har fået en faktisk og reel mulighed for at udtrykke sig, jf. den foreslåede artikel 20 (se pkt. 3.2.1.1.).

I artikel 54 foreslås det, at den gældende bestemmelse i artikel 43 om berigtigelse eller inddragelse af attesten suppleres med en bestemmelse, hvorefter myndigheden i domsstaten efter anmodning skal berigtige attesten, hvis der som følge af en materiel fejl er uoverensstemmelse mellem afgørelsen og attesten, og at myndigheden efter anmodning skal inddrage attesten, hvis den tydeligvis er blevet udstedt med urette.

3.2.1.4. Centralmyndighederne – forældreansvar generelt

I reglerne i kapitel V om samarbejde mellem centralmyndigheder om forældreansvar foreslås det i artikel 61, at medlemstaterne skal sikre, at centralmyndighederne har tilstrækkelige finansielle og menneskelige ressourcer til at opfylde deres forpligtelser efter forordningen.

Centralmyndighedernes opgaver i artikel 63 foreslås udvidet sådan, at de også skal yde bistand ved opklaringen af, hvor et barn befinder sig, når der er tegn på, at barnet befinder sig på den anmodede medlemsstats område, og denne opklaring er nødvendig for at opfylde en anmodning, der er omfattet af forordningen. Endvidere skal centralmyndighederne i sager om tilbagegivelse af bortførte børn sørge for, at den sag, der er forberedt i forbindelse med sådanne sager, færdiggøres inden for seks uger, medmindre særlige omstændigheder gør det umuligt.

Centralmyndighedernes opgaver foreslås også udvidet sådan, at de er ansvarlige for inden for deres medlemsstat at fremsende de oplysninger m.v.,

der efter forordningen er indhentet fra andre medlemsstater, til de kompetence myndigheder.

En myndighed, der modtager sådanne oplysninger, kan anvende oplysningerne i henhold til forordningen.

Den registrerede skal underrettes om videregivelsen af de indsamlede oplysninger i overensstemmelse med lovgivningen i den anmodede medlemsstat. Hvis der er risiko for, at effektiv efterkommelse af anmodningen i henhold til forordningen, for hvilken oplysningerne fremsendes, kan påvirkes, kan en sådan meddelelse udsættes, indtil anmodningen er efterkommet.

Samarbejdet mellem medlemsstaterne efter forordningen foreslås med artikel 64 udbygget sådan, at der i større omfang end hidtil vil være mulighed for at udveksle oplysninger om barnet. Det vil bl.a. være muligt for en medlemsstat, som barnet har en væsentlig tilknytning til, at bede om en rapport om barnets situation m.v. fra den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Hvis en myndighed i en medlemsstat påtænker at træffe en afgørelse i en sag om forældreansvar, kan myndigheden, hvis barnets situation tilsiger det, anmode enhver myndighed, der ligger inde med oplysninger af betydning for beskyttelsen af barnet, i en anden medlemsstat om at fremsende disse oplysninger.

Derudover foreslås det, at myndighederne i en medlemsstat, hvor barnet ikke har sit sædvanlige opholdssted, efter anmodning fra en person med bopæl i denne medlemsstat, som søger at opnå eller bevare samvær med barnet, eller på anmodning fra en centralmyndighed i en anden medlemsstat, kan indsamle oplysninger eller bevismateriale og udtale sig om den pågældendes egnethed til at have samvær og om vilkårene for udøvelsen af samvær.

Endelig foreslås det, at de omhandlede oplysninger skal sendes til centralmyndigheden eller den kompetente myndighed i den anmodende medlemsstat senest to måneder efter modtagelsen af anmodningen, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.

3.2.1.4. Centralmyndighederne – anbringelse af børn i en anden medlemsstat

Den nugældende artikel 56 om anbringelse af barnet i en anden medlemsstat indeholder bl.a. en bestemmelse om høring af myndighederne i den medlemsstat, hvor barnet påtænkes anbragt. Med forslagens artikel 65 foreslås denne bestemmelse ændret til, at der skal indhentes et samtykke til anbringelsen fra den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor barnet påtænkes anbragt. Indhentelse af samtykket skal ske via centralmyndigheder, og der skal sammen med anmodningen fremsendes en rapport om barnet med en begrundelse for den påtænkte anbringelse.

Med forslaget indføres en frist på to måneder til at svare på en anmodning om samtykke til en anbringelse, medmindre særlige omstændigheder gør dette umuligt.

I forhold til det fremsatte forslag foreslår formandskabet navnlig, at svarfristen fastsættes til tre måneder, og det præciseres, at manglende svar ikke kan tages som samtykke til anbringelsen.

3.2.1.5. Forholdet til andre instrumenter

Efter den foreslåede artikel 72 træder forordningen i stedet for de konventioner mellem to eller flere medlemsstater, som angår spørgsmål, der er omfattet af forordningen. Dette indebærer bl.a., at Sverige og Finland i deres indbyrdes forhold ikke længere kan anvende den mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indgåede konvention indeholdende internationalprivatretlige

bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål (herefter Den Nordiske Ægteskabskonvention, jf. bekendtgørelse nr. 121 af 10. april 1954 med senere ændringer), der bl.a. indeholder regler om kompetence i forældreansvarssager og om fuldbyrdelse af forældreansvarsaftager uden eksekvatur, jf. punkt 6.1.

I forhold til det fremsatte forslag foreslår formandskabet, at Sverige og Finland i deres indbyrdes forhold fortsat kan anvende Den Nordiske Ægteskabskonvention.

I artikel 75 foreslås, at bestemmelserne om værnetingsaftaler, overførsel af kompetence og parallelt verserende sager (litispendes) i Haagerkonventionen af 1996 om kompetence, lowalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (herefter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen) i visse situationer finder anvendelse i sager mellem en medlemsstat og et tredjeland, der er omfattet af konventionen.

3.2.2. Ægteskab

Forslaget indeholder kun redaktionelle ændringer af forordningens bestemmelser om behandlingen af ægteskabssager (kapitel II, afdeling I). De foreslåede ændringer af bestemmelserne om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser (se punkt. 3.2.1.3.) finder dog også anvendelse på skilsmisseafgørelser m.v.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har den 18. januar 2018 afgivet sin udtalelse om Kommissionens forslag og har stillet en række ændringsforslag, herunder bl.a. følgende:

- Definitionen af myndigheder udvides fra judicielle og administrative myndigheder til også at omfatte alle øvrige typer af myndigheder i medlemsstaterne, som har jurisdiktion i sager omfattet af forordningen.
- Muligheden for at anbringe et barn uden for hjemmet i en anden medlemsstat ud over anbringelse hos en plejefamilie eller på en institution udvides til også at omfatte anbringelse hos familiemedlemmer, og det skal være muligt at sende socialrådgivere og lignende medarbejdere til den anden medlemsstat for at undersøge, om en anbringelse der vil være til barnets bedste.
- Den foreslåede bestemmelse i forslagets artikel 20 om høring af børn skal indeholde en henvisning til EU's Charter om grundlæggende rettigheder og FN's børnekonvention, og det skal fremgå af bestemmelsen, at høring af et barn skal foretages af en dommer eller en særligt trænet ekspert, og at høringen skal foregå uden parternes eller deres advokaters tilstedeværelse.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at forordningen vedrører grænseoverskridende sager, og at forenkling og effektivisering af behandlingen af grænseoverskridende sager om forældreansvar kun kan opfyldes ved fælles regler

Forslaget vurderes – af de af Kommissionen anførte grunde – at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

6.1. Forældreansvarslovgivningen

Reglerne om behandlingen af sager om forældreansvar findes i forældreansvarsloven (lovbekendtgørelse nr. 1256 af 7. november 2018).

Haagerbørnebortførelseskonventionen blev inkorporeret i dansk ret ved lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser), jf. lovbekendtgørelse nr. 375 af 6. april 2010, som ændret ved lov nr. 378 af 27. april 2016. Efter konventionen skal et barn, der er bortført fra en konventionsstat til en anden, tilbagegives, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, herunder at der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil være til skade for barnets sjælelige eller legemlige sundhed, barnet modsætter sig tilbagegivelsen, og barnet har nået en sådan alder og modenhed, at der bør tages hensyn til dets mening, eller tilbagegivelsen ikke vil være forenelig med grundlæggende principper til beskyttelse af menneskelige friheder og rettigheder.

Efter lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (lovbekendtgørelse nr. 1055 af 8. september 2015) gælder bestemmelserne i Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i Danmark. Efter konventionen skal en afgørelse om forældreansvar, der er truffet i en konventionsstat, anerkendes og fuldbyrdes i en anden konventionsstat, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, herunder at afgørelsen er truffet af en myndighed, der ikke havde kompetence til at behandle sagen, at barnet ikke havde haft mulighed for at blive hørt, at afgørelsen blev truffet, uden at modparten havde mulighed for at blive hørt, eller hvis anerkendelse eller fuldbyrdelse af afgørelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til, under hensyntagen til barnets bedste.

Efter konventionen kan der kun træffes afgørelse om anbringelse af et barn i en anden konventionsstat, hvis den kompetente myndighed i denne stat har godkendt anbringelsen.

Begge love indeholder særregler om behandlingen af sager efter konventionerne om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser. Herudover finder bestemmelserne i retsplejelovens §§ 536 og 537 (se pkt. 6.3.) anvendelse. Konventionerne finder anvendelse mellem Danmark og de øvrige EU-medlemsstater

Endelig finder Den Nordiske Ægteskabskonvention anvendelse mellem Danmark og de øvrige nordiske lande. Det fremgår af konventionens artikel 22, at administrative og retskraftige judicielle afgørelser, som er truffet i en af de kontraherende stater, skal have gyldighed i de andre stater uden særlig stadfæstelse og uden prøvelse af afgørelsens rigtighed eller myndighedens kompetence.

6.2. Høring af børn

Det fremgår af § 4 i forældreansvarsloven, at afgørelser om forældreansvar skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Efter lovens § 34 skal barnet inddrages under sagen, så barnets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan ske ved samtaler med barnet, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde, der belyser barnets perspektiv. Forpligtelsen til at inddrage barnet direkte i sagen gælder dog ikke, hvis det må antages at være til skade for barnet, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder.

Det fremgår af § 46 i lov om social service (lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018 med senere ændringer) (serviceloven), at støtte til børn og unge med særligt behov herfor skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Støtten skal bygge på barnets eller den unges egne ressourcer, og barnets eller den unges synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Efter § 48 i serviceloven skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge, inden der træffes afgørelse om bl.a. anbringelse uden for hjemmet, med mindre barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod. Kan samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt.

Det følger af artikel 12 i FN's børnekonvention, at deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet, og at barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver sagsbehandling, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

6.3. Fuldbyrkelse i Danmark af afgørelser om forældreansvar

Det fremgår af § 536 i retsplejeloven (lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017), at danske domme m.v. om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær tvangsfuldbyrdes efter reglerne i lovens § 537. Fuldbyrkelse kan ske ved anvendelse af tvangsbøder eller umiddelbar magt. Fogedretten er ikke bundet af rekvirentens anmodning ved valg af fuldbyrdelsesmåde. I tvivlstilfælde kan fogedretten udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en børnesagkyndig erklæring. Fogedretten kan ændre omfang, tid og sted for samværet samt vilkårene herfor under fuldbyrdelsessagen. Fogedretten kan fastsætte erstatningssamvær for et samvær, der ikke har kunnet udøves under fuldbyrdelsessagen. Fuldbyrkelse kan ikke ske, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare.

Efter retsplejelovens §§ 537 kan fogedretten tilkalde en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser under sagen. Et barn, som har den fornødne alder og modenhed, skal have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant fra kommunen.

Tvangsbøder fastsættes som daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelsen af bestemmelser om udøvelse af samvær kan der dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samvær på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes.

Hvis der ved fuldbyrdelsen skal anvendes umiddelbar magt, skal der deltage en børnesagkyndig og en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.

6.4. Internationale sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet

Sager om anbringelse af børn og unge under 18 år uden for hjemmet behandles efter serviceloven. Efter loven træffes afgørelser om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet af kommunalbestyrelsen med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år. Afgørelse om anbringelse uden samtykke træffes af kommunens børn og unge-udvalg. Kommunalbestyrelsens og børn og unge-udvalgets afgørelser kan indbringes for Ankestyrelsen af forældremyndighedsindehaver, og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år.

Efter lovens § 2, stk. 1, har enhver, der opholder sig lovligt i Danmark, ret til hjælp efter loven, hvilket også omfatter anbringelse af børn og unge uden for hjemmet.

Loven indeholder ikke hjemmel til at bestemme, at en anbringelse skal gennemføres i et andet land. Loven indeholder heller ikke regler om anbringelse i Danmark af et barn, der bor i et andet land.

Internationale sager om anbringelse af børn uden for hjemmet er som udgangspunkt omfattet af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen, der bl.a.

indeholder regler om international kompetence, lowalg og samarbejde m.v. mellem konventionsstaternes myndigheder.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen økonomiske konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

3F – Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Barnets Tarv Nu, Bedsteforældrene – imod forældreansvarsloven, BUPL - Forbundet af Pædagoger og Klubfolk, Byretterne, Børne- og kulturchefforeningen, Børnerådet, Børn og Familier, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Danske Handicaporganisationer, Dansk Socialrådgiverforening, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det centrale handicapråd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandforening, Domstolsstyrelsen, Et barn to forældre, Fabu, FOA – Fag og Arbejde, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Offentlige Chefer i Statsforvaltningen, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre, ForældreLANDSforeningen (FBU), HK/Danmark, HK/Kommunal, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kvinderådet, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud, Landsforeningen Bopam, Landsforeningen Børn og Samvær, Landsforeningen af Socialpædagoger, Livsværk, Mandekrisecentret, Mødrehjælpen, Plejefamiliernes Landsforening, Red Barnet, Røde Kors, Rådet for Socialt Udsatte, Socialpædagogernes Landsforbund, Statsforvaltningen, TABUKA, Ungdommens Vel, Ungdomsringen, Ungdommens Røde Kors, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Der er modtaget svar fra byretterne, Børnesagens Fællesråd, , Børn og Familier, Dansk Socialrådgiverforening, Datatilsynet , Foreningen Far, Institut for Menneskerettigheder, LOS – De private sociale tilbud, Statsforvaltningen, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Byretterne, Børnesagens Fællesråd, , Børn og Familier, Dansk Socialrådgiverforening, Datatilsynet , Institut for Menneskerettigheder, LOS – De private sociale tilbud, Statsforvaltningen, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til forslaget.

Foreningen Far har om forslaget bl.a. anført, at det er vigtigt at være opmærksom på det moderne og ligeværdige familieliv for børn og forældre i Norden, de store kulturelle forskelle i Europa, børn, der i stigende grad flyttes på tværs af europæiske grænser med forældre fra to lande, og Europarådets resolution af 2. oktober 2015 om børn og fædres ligeværdige rettigheder i Europa. Foreningen mener derfor, at det er vigtigt for Danmark at opretholde retsforbeholdet.

Sagen har senest været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politikmæssigt og retligt samarbejde den 16. november 2018.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne er grundlæggende positive over for forslaget.

Irland og Storbritannien har meddelt, at de agter at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af forordningen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark er grundlæggende positiv over for initiativet.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg den 1. juni 2018.

Grund- og nærhedsnotat om sagen blev sendt til udvalget den 1. september 2016.